

Motywy głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W czerwcowym sondażu¹ zapytaliśmy osoby, które – według ich własnych deklaracji – wzięły udział w majowych wyborach do PE, o decyzje wyborcze. Interesowały nas motywacje ich wyboru – to, dlaczego głosowały na tego, a nie innego kandydata. Ankietowani wyjaśniali powody podjętych przez siebie decyzji w pytaniu otwartym, czyli takim, w którym sami formułowali swoją wypowiedź.

Najważniejszym powodem głosowania na **Prawo i Sprawiedliwość** i jego koalicjantów była pozytywna ocena dotychczasowych dokonań PiS jako partii władzy oraz ogólne przekonanie, że obecna koalicja dobrze rządzi (29% głosów). Mówiono, że: *bardzo dobrze rządzą, gospodarka się podniosła i będzie jeszcze lepiej; za rządów PiS bardzo się poprawiło życie; rządzą dobrze, starają się o zwykłych, prostych ludzi.* Wyrażano opinię, że obecna władza: *to gospodarz dobry, dba o rozwój dla kraju i o bezpieczeństwo pod każdym względem; dużo robią dla Polski i zmiany są widoczne; idą w dobrym kierunku i lepiej rządzą niż PO.* Poza przekonaniem o dobrym rządzeniu często w uzasadnieniach badanych pojawiały się ogólnie opisywane transfery socjalne – jak to ujął lapidarnie jeden z ankietowanych: *coś robią i dają ludziom.* Badani przywoływali osobiste korzyści, odczuwane przez nich samych, z rządów popieranego przez nich ugrupowania: *człowiek jest spokojniejszy o rodzinę i jutro; nigdy mi się tak dobrze nie żyło jak teraz, dostałam trzynastkę i podratowali mnie trochę; teraz żyje mi się bardzo dobrze, to 500+ to jest wspaniała sprawa.*

Niewiele mniejszy odsetek badanych tylko ogólnikowo uzasadniał swoje poparcie dla kandydatów PiS w wyborach do PE (28%). Tłumaczono swój wybór tym, że: *ta partia podoba mi się; jest mi najbliższa; lubię ich; takie mam preferencje polityczne; bo jestem, zawsze byłem ich (jej) zwolennikiem.*

Niespełna jedna czwarta badanych pozytywnie wyrażała się o wiarygodności PiS (23%). Mówiono o zaufaniu do rządzących, przekonaniu o tym, że: *są uczciwi; spełniają obietnice.* Uzasadniano także swoje poparcie w sposób względny, na tle negatywnej oceny pozostałych ugrupowań: *uwagam, że najmniej kłamią; jest mniej złodziei.*

Ponad jedna piąta głosujących na PiS (21%) wymieniała konkretne elementy prosocjalnej polityki obecnej władzy: *ta partia jako pierwsza dba o sytuację biedniejszych Polaków; obniżyli wiek emerytalny dla wszystkich; powstały miejsca pracy, dbają o rodzinę, dzieci, emerytów; dali większe emerytury, biednym dzieciom; dbają o biednych i starszych, o dzieci i całe społeczeństwo.* W wypowiedziach ankietowanych pojawiał się także element odzyskanej godności, przekonanie, że ta władza się z nimi liczy: *to partia która liczy się z ludźmi i dotrzymuje obietnic; czuję się dobrze, jestem pewny, że ze mną się liczą; 500+*

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (349) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich face-to-face wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–13 czerwca 2019 roku na liczącej 1073 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

i poszanowanie seniorów; liczą się ze starszymi osobami, dbają o dobro dzieci. Zdarzały się także wypowiedzi bardziej krytyczne, ale na „tak” przeważał właśnie jakiś element polityki socjalnej: *popieram ten ruch ze względu na politykę prorodzinną; bo partia mi się nie podoba, ale coś robią dla rodziny.*

Dla 12% wyborców ważnym czynnikiem była osoba kandydata, którego znali i pozytywnie oceniali jego życiowy dorobek i dotychczasową działalność.

Co jedenasty uzasadniał swój wybór przyczynami światopoglądowymi, zgodnością linii ideowej reprezentowanej przez PiS i jej polityków z własnymi poglądami (9%): *popierają takie wartości jak ja – Bóg, Honor, Ojczyzna; bo chronią godność rodziny przed ideologią LGBT; partia, która jest bliska moim ideałom, nie lubię komuchów i pederastów.*

Taki sam odsetek odwoływał się do wartości narodowych i patriotycznych (9%). Mówiono o tym, że rządzący działają na rzecz Polski i Polaków, że lepiej będą dbać o narodowe (polskie) interesy: *bo dobro Polski przedkładają nad inny interes, czyli Unię; po prostu dbają o Polskę i Polaków; będą lepiej pilnować polskich spraw.*

Niewiele mniejsza liczba badanych uzasadniała swój wybór ogólnym poparciem dla programu rządzącej koalicji oraz przekonaniem o wysokich kwalifikacjach intelektualnych jej polityków (8%): *mądrze mówią.*

Co dwudziesty wyborca PiS głosował na to ugrupowanie ze względu na krytycznie oceniany okres rządów poprzedniej koalicji PO-PSL (5%). Wyrażano chęć zmiany sytuacji w stosunku do poprzednich rządów i podkreślano różnice między obecną a poprzednią władzą: *żeby coś się w kraju zmieniło na dobre, bo za poprzednich [rządów] było źle; bo lepiej jest, a Platforma robiła korupcję.* Jeden z respondentów po wymienieniu beneficjentów transferów socjalnych skomentował: *a PO kazało tylko pasa zaciskać.*

Dlaczego głosował(a) Pan(i) na Prawo i Sprawiedliwość	N=315
Bo dobrze rządzą; sytuacja w kraju się poprawiła; idą w dobrym kierunku; człowiek jest spokojniejszy o jutro	29%
Ogólnie: bo podoba mi się; jest mi najbliższa; lubię ich; bo tak chciałam; takie mam preferencje polityczne; odpowiada mi ich polityka; popieram politykę PiS; bo jestem, zawsze byłem ich zwolennikiem	28%
Mam do nich zaufanie; są uczciwi, wiarygodni; spełniają obietnice; jest mniej złodziei – także różne inne cechy pozytywne	23%
Konkret: dużo robią dla ludzi; dbają o biednych; bo coś dadzą; liczą się ze starszymi osobami; dbają o dzieci; dali 500+; trzynasta emerytura; obniżyli wiek emerytalny; podatek VAT ściągają	21%
Ze względu na osobę kandydata; pozytywnie oceniane cechy kandydata, jego dorobek i dokonania; kandydat był znany respondentowi osobiście; także wymienione konkretne osiągnięcia	12%
Poglądy: odpowiadają mi ich poglądy; mają najwięcej wspólnego z moim tokiem myślenia; podobają mi się; są wierni swoim poglądom; katolicy, nie walczą z Kościołem; prawda historyczna; polityka historyczna	9%
Patriotyzm, naród, ojczyzna; działają na rzecz Polski i Polaków; będą lepiej dbać o polski interes	9%
Program: mądrze mówią	8%
Bo nie lubię PO, Koalicji Europejskiej, poprzednich rządów – wszelkie wzmianki, że dotychczasowe rządy były złe; dobra zmiana	5%
Będą godnie reprezentować Polskę; są najlepiej merytorycznie przygotowani do pracy w PE	4%
Wpływ rodziny, znajomych	3%
Brak innych opcji; z braku lepszego; mniejsze zło	3%
Nie wiem, trudno powiedzieć	1%

Badani wyrażali jeszcze przekonanie, że europosłowie PiS: *będą godnie reprezentować Polskę i są najlepiej merytorycznie przygotowani do pracy w PE (4%)*. Nieliczni wyborcy PiS zdecydowali się na ten wybór pod wpływem sugestii kogoś z rodziny lub znajomych bądź też głosowali na zasadzie mniejszego zła (po 3%): *ponieważ pozostałe komitety niczym się nie wykazały – żadnego konkretnego programu*.

Wyborcy **Koalicji Europejskiej** najczęściej nie odwoływali się do kwestii politycznych, ale uzasadniali swój wybór przymiotami kandydata, na którego głosowali (27%). Pozytywnie oceniane były konkretne cechy kandydata, jego wiarygodność, dorobek i dokonania, powoływano się na osobistą znajomość kandydata, pojawiały się także konkretne nazwiska: *znam jednego z kandydatów; bo był znany kandydat; Buzek to porządny facet*.

Blisko co czwarty zwolennik KE głosował na nią, bo ma zaufanie do tej koalicji (23%). Uważa, że jest wiarygodna, uczciwa i demokratyczna, lub po prostu jest jej zwolennikiem: *mam zaufanie do tej formacji; bo nie zmieniam zdania, mimo ich błędów, jestem ich zwolenniczką od wielu lat, uważam, że dają mi poczucie bezpieczeństwa, realizuje się tam prawdziwa demokracja; demokratyczna partia; w miarę normalni ludzie, bez odgórnego sterowania, co mają myśleć czy robić*.

Mniej niż co piąty głosował na KE, bo było to jedyne ugrupowanie realnie mogące się przeciwstawić aktualnie rządzącym, część wyborców głosowała na KE jako na „anty-PiS” (17%): *dlatego że nie podobają mi się aktualne rządy; bo trzeba odbudować to, co zniszczył PiS; to była jedyna partia, która mogła zagrozić PiS; bo są w kontrze do partii rządzącej z nadzieją na zmianę; szukam alternatywy dla PiS-u, nadal popieram środowiska związane z PO. W tej kategorii zdarzały się również wypowiedzi bardzo emocjonalne: bo nie lubię tych zakłamanych z PiS; bo nienawidzę tej formacji pisowskiej, kłamia, fałszywi katolicy*.

Nieco mniej ankietowanych wybrało KE z przekonaniem, że jej europosłowie będą godnie reprezentować Polskę w UE, że utwierdzą naszą obecność w UE i są najlepiej merytorycznie przygotowani do pracy w PE (13%): *są otwarci, będą lepiej pilnować polskich spraw; nie wyprowadzą nas z Unii Europejskiej; bo uważam, że Polska powinna być w UE i z tej strony jest najmniejsze zagrożenie, że oni nas z tej Unii wyprowadzą*.

Taki sam odsetek głosował na kandydata rekomendowanego przez KE z powodu poparcia dla tez programowych tej koalicji (13%): *popieram postulaty i program partii PO; popieram Koalicję; ponieważ uważam, że zbyt mało uwagi poświęca się problemowi zanieczyszczenia powietrza i innym kwestiom związanym z ociepleniem klimatu i zaniedbaniem środowiska; są to kwestie kluczowe z mojego punktu widzenia, jako osoby młodej; Koalicja Europejska miała najlepszy program i ludzi, którzy godnie mogliby reprezentować interesy Polski w Parlamencie Europejskim*.

Co dziesiąty powoływał się na swoje poparcie dla któregoś z ugrupowań wchodzących w skład Koalicji Europejskiej (10%), najczęściej PSL: *bo tam jest PSL, a ja mieszkam na wsi; bo bliżej mi do PO niż do PiS*.

Co jedenasty zwolennik KE w swym uzasadnieniu odwoływał się do poglądów i wartości reprezentowanych przez tę koalicję (9%): *odpowiadają mi ich poglądy; mają najwięcej wspólnego z moim tokiem myślenia i z moimi poglądami; podobają mi się, są wierni swoim poglądom*.

Minimalnie mniejszy odsetek przywoływał różne inne pozytywne cechy przypisywane kandydatom KE (8%). Mówiono o tym, że są konkretni, mądrzy, nowocześni, otwarci na młodych, rozsądni, rzeczowi, solidni, pragmatyczni, znają się na finansach, nie obiecują gruszek na wierzbie – są kompetentni, znają języki, nie wprowadzają chaosu i prezentują pozytywny wizerunek kraju; bo oni się tak nie kłócą.

Podobna liczba wyborców KE głosowała na jej kandydata z braku innej opcji lub wybrała go na zasadzie mniejszego zła (7%). Co dwudziesty respondent wybrał KE z powodu chęci zmiany tego, co się dzieje w kraju, zaprowadzenia spokoju i ładu (5%): *bo wyprowadzą kraj z chaosu*. Tylko bardzo niewielu zwolenników KE uzasadniało swój wybór sukcesem koalicyjnym i zjednoczeniem partii opozycyjnych we wspólnym bloku politycznym (4%). Bardzo nieliczni ankietowani głosowali na tę formację pod wpływem perswazji rodziny lub znajomych (1%).

Dlaczego głosował(a) Pan(i) na Koalicję Europejską	N=215
Ze względu na osobę kandydata, pozytywnie oceniane cechy kandydata, jego dorobek i dokonania; kandydat był znany respondentowi osobiście	27%
Mam do nich zaufanie; wiarygodni; lubię ich; bo podoba mi się; takie mam preferencje polityczne; jestem, zawsze byłem ich (jej) zwolennikiem; dla równowagi	23%
Bo nie lubię PiS; przeciw PiS; anty-PiS; nie podobają mi się obecne rządy; chęć zmiany rządu; z przekory; zawiodłam się na PiS	17%
Będą lepiej (godnie) reprezentować Polskę; są najlepiej merytorycznie przygotowani do pracy w PE; są otwarci; będą lepiej pilnować polskich spraw; nie wyprowadzą nas z UE	13%
Program	13%
Ze względu na obecność w niej popieranej partii (PSL, PO, SLD)	10%
Poglądy: odpowiadają mi ich poglądy; mają najwięcej wspólnego z moim tokiem myślenia; podobają mi się, są wierni swoim poglądom	9%
Różne cechy pozytywne: konkretni, kompetentni, mądrzy; znają się na finansach; nie obiecują gruszek na wierzbie; nowocześni; otwarci na młodych; rozsądni; rzeczowi; solidni; pragmatyczni	8%
Mniejsze zło; brak innych opcji; z braku lepszego	7%
Żeby był spokój i ład, żeby zmieniło się na lepsze; chęć zmiany tego, co się dzieje w Polsce; poprawa sytuacji w kraju; wyprowadzą kraj z chaosu	5%
Dlatego że się zjednoczyli	4%
Wpływ rodziny, znajomych	1%
Nie wiem, trudno powiedzieć	1%

Wypowiedzi zwolenników pozostałych ugrupowań można traktować tylko orientacyjnie ze względu na małe odsetki ich wyborców w próbie.

Głównym argumentem przemawiającym za głosowaniem na **Wiosnę** była jej młodość, nowoczesność, pojawienie się w polityce nowych, młodych ludzi (44%): *powiew świeżości, nowa inicjatywa; dadzą nowe tchnienie w życie Europy*.

Mniejsze odsetki głosowały na to ugrupowanie ze względu na to, że odpowiadała im program Wiosny lub prezentowane przez jej polityków poglądy (po 27% wskazań): *ponieważ ich postulaty dotyczyły poprawy wykorzystania surowców naturalnych, takich jak węgiel; dodatkowo obietnicą było zwiększenie nakładów na energię odnawialną; dlatego że Wiosna staje się jedyną alternatywą dla ludzi w moim wieku mających poglądy lewicowe; najbardziej zbliżone poglądy do moich miał kandydat do PE – zarówno polityczne, gospodarcze, jak i społeczne*.

Niewiele rzadziej wyborcy Wiosny powoływali się na sympatię, jaką w nich budzi lider Wiosny Robert Biedroń (25%): *Biedroń jest przyszłością polskiej polityki.*

Przypisywano Wiośnie także różne inne zalety (14%) oraz powoływano się na pozytywne cechy kandydata, na którego głosowano (13%). Co dziewiąty wyborca Wiosny głosował na to ugrupowania ze względu na brak innej, akceptowalnej alternatywy (11%): *bo nie było innej zadowalającej opcji, wybrałem mniejsze zło.* Co jedenasty (9%) uważał, że Wiosna jest jedyną alternatywą mogącą coś „zamieszać” w utrwalonej od lat sytuacji i podważyć dominację duopolu PiS i PO na naszej scenie politycznej: *bo już nie mogę znieść tych partii, które się kłócą.*

Dlaczego głosował(a) Pan(i) na Wiosnę	N=44
Nowa możliwość, nowe pomysły; powiew świeżości; nowe twarze; są przyszłościowi; nowe tchnienie; młodość; wnoszą coś nowego; są nowoczesni	44%
Program	27%
Poglądy; odpowiadają mi ich poglądy, są wierni swoim poglądom, lewicowość	27%
Ze względu na osobę lidera; Biedroń; dobra komunikacja	25%
Różne cechy pozytywne: są konkretni, nie obiecują gruszek na wierzbie, mądrzy; mam do nich zaufanie	14%
Ze względu na cechy kandydata; kandydat był znany respondentowi osobiście	13%
Mniejsze zło, brak innych opcji	11%
Są alternatywą dla duopolu PiS i PO; alternatywa dla partii władzy; głosowanie przeciw PiS	9%

Wyborcy **Konfederacji** głosowali na tę koalicję przede wszystkim ze względu na poglądy prezentowane przez jej polityków (47%): *jedyna frakcja konserwatywna.* Niewiele mniejszy odetek wyborców przekonywał program Konfederacji, przede wszystkim postulaty dotyczące obniżenia podatków (44%). Pojawiały się także argumenty dotyczące patriotyzmu przypisywanego tej formacji (16%): *ze względu na moje polskie wartości, patriotyzm; bo uważam, że składa się z ludzi patriotycznych, którym zależy na kraju.*

Dostrzegano w Konfederacji także różne inne cechy pozytywne (14%), widziano w niej również alternatywę mogącą przełamać utrwaloną od lat sytuację na polskiej scenie politycznej (11%): *eksperymentalnie, bo to jest nowa, inna opcja od wielu lat.*

Dlaczego głosował(a) Pan(i) na Konfederację	N=29
Poglądy; odpowiadają mi ich poglądy; są wierni swoim poglądom; jedyna frakcja konserwatywna	47%
Program; są za zniesieniem podatków	44%
Patriotyzm; są propolscy; polskie wartości	16%
Różne cechy pozytywne: są konkretni, mam do nich zaufanie	14%
Nowa możliwość; nowe pomysły; są alternatywą dla duopolu PiS i PO; alternatywa dla partii władzy; eksperymentalnie	11%
Ze względu na cechy kandydata; kandydat był znany respondentowi osobiście	7%
Wpływ rodziny, znajomych	4%

Z kolei wyborcy **Kukiz'15** głosowali na to ugrupowanie jako na partię wciąż młodą stażem na naszej scenie politycznej, nigdy niezaangażowaną w rządzenie, wnoszącą do naszego życia politycznego nowe rozwiązania i pomysły oraz będącą w kontrze wobec dwóch dominujących ugrupowań PiS i PO

(27%) – ponieważ chce złamać system obowiązujący w Polsce; chce zlikwidować obecny system polityczny; ponieważ ma poglądy pośrednie między PiS i PO; żeby nie dać głosu PiS.

Taki sam odsetek ogólnie podkreślał poparcie dla tego ugrupowania – ze względu na to, że odpowiada mu polityka Kukiz'15 lub partia ta działa zgodnie z jego oczekiwaniami (27%). Kolejnymi argumentami przemawiającymi za głosowaniem na Kukiz'15 był program tego ugrupowania (21%) oraz poglądy reprezentowane przez jego polityków (18%): *ich poglądy są najbardziej zbliżone z moimi poglądami, jest to partia powstała od podstaw, są tam całkiem, nowi ludzie niebędący spokrewnieni z politykami innych partii; jego program jest skierowany również dla ludzi młodych; są za jednomandatowymi mandatami do Sejmu i Senatu, mało kto się z tej partii skompromitował; reprezentuje wartości chrześcijańskie.*

Po 13% głosowało na kandydata ruchu Kukiz'15 ze względu na jego osobiste zalety i dorobek (*według mnie temu kandydatowi nie zależy na objęciu władzy, klóceniu się, tylko zależy mu na lepszym, godnym życiu Polaków*) bądź powierzyło mu swój mandat z powodu zaufania do lidera tego ugrupowania Pawła Kukiza (*lubię tego faceta po prostu, kojarzy mi się pozytywnie*).

Dlaczego głosował(a) Pan(i) na Kukiz'15	N=26
Są nowocześni, przyszłościowi; młodość; nowe pomysły; powiew świeżości; są alternatywą wobec duopolu PiS i PO; alternatywa wobec partii władzy	27%
Bo podoba mi się; mam do nich zaufanie; lubię ich; takie mam preferencje polityczne; odpowiada mi ich polityka; bo jestem, zawsze byłem ich (jej) zwolennikiem; popieram ich politykę; działają zgodnie z moimi oczekiwaniami; jest mi najbliższa	27%
Program, dążą do poprawy sytuacji Polski i Polaków	21%
Poglądy; odpowiadają mi ich poglądy; są wierni swoim poglądom; reprezentuje wartości chrześcijańskie	18%
Ze względu na osobę lidera; Kukiz – bo go lubię, lubię faceta po prostu	13%
Ze względu na osobę kandydata; pozytywnie oceniane cechy kandydata; jego dorobek i dokonania; kandydat był znany respondentowi osobiście	13%
Mniejsze zło; brak innych opcji	6%
Różne cechy pozytywne: zaufanie, mądrzy, konkretni, nie obiecują gruszek na wierzbie	3%
Nie wiem, trudno powiedzieć	3%

Tak jak w przypadku pozostałych komitetów wyborczych zdarzały się osoby głosujące na to ugrupowanie na zasadzie mniejszego zła (6%), a także z powodu ogólnego przekonania o pozytywnym charakterze tego ugrupowania (3%).

Opracował

Krzysztof Pankowski